

ÎMBOGĂȚIREA COLECȚIILOR DE ARTĂ ÎN CADRUL MUZEULUI MUNICIPIULUI BUCUREȘTI (donații și oferte de dar manual) 2019-2021

dr. Elena Olariu¹

Abstract: The Bucharest Municipality Museum Art department has received, during the last three years, an impressive number of donations reflecting the art loving public wish to participate in important cultural deeds and to become actively involved in the building of a great art gallery at the very core of Bucharest. We have in view the Bucharest Pinacothèque to become functional in the building on no. 18-20 Lipscani street.

The received offers consist of paintings, works of graphics, sculpture, decorative arts. The Pinacothèque Library has also received numerous gifts consisting of art books, which have substantially enriched our museum's collection. Within The „Ligia and Pompiliu Macovei” Art Collection, the permanent exhibition of the museum was enriched with a new donation offered to the museum by Michaela-Maria Macovei, the donor's niece.

Keywords: Bucharest Pinacothèque, donations, art gallery, collections.

PINACOTECA BUCUREȘTI

Patrimoniul de artă al Pinacotecii Muzeului Municipiului București cuprindea, în anul 2019, 2.543 de lucrări de pictură românească și europeană, 402 de lucrări de sculptură, 87 de lucrări de artă decorativă și 2.425 de lucrări de grafică. Pinacoteca Municipiului București s-a constituit, în principal, prin importante donații efectuate în perioada interbelică (respectiv colecțiile Ioan Movilă și Filip Marin) la care a fost adăugat și fondul Muzeului Anastase Simu, după demolarea clădirii acestei instituții, în perioada comunistă. La toate aceste donații au mai fost adăugate și achizițiile publice, realizate din fondurile Primăriei București, în special în perioada interbelică.

Inițial, Pinacoteca a funcționat în imobilul din Bd. Lascăr Catargiu, nr. 21 (în clădirea în care se află astăzi Observatorul Astronomic „Vasile Urseanu”), imobil donat municipalității, în anul 1933, de către familia amiralului Urseanu. Pentru o altă perioadă de timp limitată, Pinacoteca a funcționat în casa Slătineanu. Astăzi, Marea Galerie a Pinacotecii se va organiza în fostul Palatul Dacia-România de pe strada Lipscani, nr. 18-20. Primăria Capitalei a dat clădirea în administrare către Muzeul Municipiului București, în toamna anului 2019.

Având în vedere această conjunctură favorabilă, Muzeul Municipiului București și-a conturat o politică clară de atragere a unor noi donații către Secția Artă. Noile donații sunt foarte importante pentru a completa colecția existentă și pentru a oferi publicului o imagine cât mai corectă despre evoluția artei românești, până în perioada contemporană. Pinacoteca Municipiului București urmează să

1. Dr. Elena Olariu este istoric, expert atestat în arte plastice-arte grafice și conservarea patrimoniului național mobil. A fost șeful Secției de arte grafice la Muzeul Național de Artă al României, iar actualmente este director adjunct Artă, Conservare, Restaurare în cadrul Muzeului Municipiului București; enaolariu@yahoo.com.

Spiru Vergulescu, *Ușă de biserică*

Valentina Rusu Ciobanu, *Interior*

devină o galerie inovatoare, care se va evidenția prin originalitate, comparativ cu celelalte instituții muzeale de profil din București.

Pentru Marea Galerie se vor selecta aproximativ 1.500 de picturi, la care se vor adăuga cca. 100 de lucrări de artă grafică. Patrimoniul pe suport papetar se va expune periodic, în spații speciale dedicate artei grafice. Aproximativ 200 de sculpturi se vor etala alături de pictură și arta grafică, în Marea Galerie. Restul lucrărilor se vor păstra în depozite și se vor expune la anumite intervale de timp, pentru a ține treaz în permanență interesul publicului, prin reîmprospătarea galeriei permanente.

Lucrările acceptate ca donație în perioada 2019-2021 sunt foarte diverse și valoroase pentru colecția Pinacotecii, completând în mod fericit fondurile deja existente. O parte dintre acestea au fost deja prezentate publicului, fie în expoziții temporare, fie în expoziții speciale dedicate donațiilor.

Pentru colecția de pictură, în anul 2019, a fost acceptată o lucrare realizată de **Spiru Vergulescu**, pictura fiind intitulată *Ușă de biserică* (ușa laterală a altarului Mănăstirii Mărcuța), lucrarea fiind oferită de soții **Georgeta și Liviu Roșu**.

În anul următor, a fost acceptată oferta unei lucrări, realizată de cea mai valoroasă pictoriță de la Chișinău, **Valentina Rusu Ciobanu**. Este vorba despre o pictură reprezentând un interior al unei case din Basarabia. Donația a fost făcută în urma realizării expoziției organizate la Muzeul Municipiului București, în parteneriat cu **Asociația pentru cultură și artă Arbor**, cu ocazia organizării evenimentelor dedicate împlinirii de către artistă a vârstei de 100 de ani (Olariu, Nagy Vajda, *Valentina Rusu Ciobanu*, 2020). Lucrarea este intitulată *Interior*² și a fost realizată în anul 1968. Aceași pictură a fost expusă în cadrul Art Safari 2021, în

2. Lucrarea oferită muzeului a fost inclusă în expoziția *Seducție și triumf în artă. Femei-artist în România* și a fost publicată în catalogul expoziției, p. 103.

Margareta Sterian, *Preferatul bunicului (Scenă cu calul bunicului)*, Donația Mircea Barzuca

Margareta Sterian, *La moși – cortul*, Donația Mircea Barzuca

Margareta Sterian, *Mireasă, cocoș și rege (grup de măști)*, Donația Mircea Barzuca

expoziția organizată de Muzeul Municipiului București, *Seducție și triumf în artă. Femei-artist în România*, având un text de prezentare al artistei, iar lucrarea a fost publicată și în catalogul expoziției.

Tot în anul 2020, în colecția Pinacotecii București a fost integrată donația **Mircea Barzuca**, care cuprinde 50 de picturi de **Margareta Sterian**. Donația reflectă pe deplin creația acestei artiste extrem de complexe și puternic legată de mișcările de avangardă românești. Margareta Sterian, născută Weinberg, a fost o remarcabilă personalitate a artei românești: pictoriță, graficiană, poetă și scriitoare. Un eveniment important în cariera artistei a fost colaborarea cu arhitectul Marcel Iancu, între anii 1930-1937. În această perioadă, Margareta Sterian a lucrat frescă și ceramică pentru locuințe particulare. Din anul 1932 artista a început să participe la expozițiile grupărilor înnoitoare din epocă: la *Arta Nouă*, apoi, în 1933, este prezentă în cadrul expoziției grupării *Criterion*, dar și la expoziția românească organizată la *Palatul expoziției naționale de artă futuristă din Roma*, manifestare elogiată în toată presa italiană. Artista și-a conturat în timp o remarcabilă carieră, iar lucrările ei se află astăzi în cele mai mari muzee de artă din România.

Foarte curând după primirea donației oferite de Mircea Barzuca, o serie de cinci lucrări, pictate de Margareta Sterian, au fost selectate pentru a face parte și acestea din expoziția *Seducție și triumf în artă. Femei-artist în România*, organizată la Arcub în cadrul Art Safari 2021 (Olariu..., *Seducție și triumf în artă*, 2021, pp.

Sorin Adam, *Peisaj din Istanbul*

Ghelman Lazăr, *Portretul doctorului D. Grigorescu*

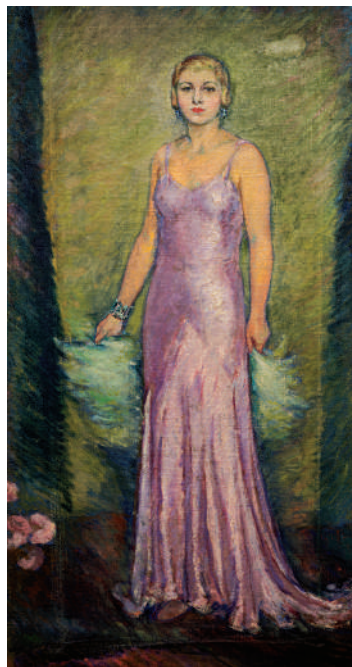
54-59). Lucrările expuse au fost publicate în catalogul expoziției. Colecția donată a mai fost folosită pentru organizarea unui medalion expozițional intitulat *Margareta Sterian. Chipuri și măști* în perioada 23 iulie-29 august 2021 și a unei mari expoziții dedicate întregii donații, intitulată *Margareta Sterian. Realism magic-Ipostaze*, în perioada 27 octombrie-5 decembrie 2021.

Prin amabilitatea doamnei **Adriana Lăzărescu**, Pinacoteca București a mai primit o pictură, realizată de **Ghelman Lazăr**, tot în anul 2020. Este vorba de *Portretul doctorului D. Grigorescu*, executat în anul 1949, în ulei pe carton. Prin amabilitatea doamnei Adriana Lăzărescu, care este fiica doctorului Grigorescu, am aflat și povestea realizării acestei lucrări. Profesorul-doctor Grigorescu a fost autorul primului manual de neurologie din România, fiind și asistentul marelui savant, profesorul Marinescu. A scris cărți de neurologie, fiind laureat al Academiei Române. Studiul „Neurologie practică”, a fost scris alături de dr. A. Păunescu-Podeanu, cartea având o introducere semnată de doctorul G. Marinescu. Mare iubitor de artă, ca mulți medici din România, doctorul Grigorescu a fost bun prieten cu pictorul Arthur Verona, care a locuit în același imobil, iar pictorul Ghelman Lazăr i-a fost pacient. Drept mulțumire pentru grija purtată de doctor, Ghelman Lazăr i-a realizat acestuia un portret foarte expresiv, pictură pe care doctorul a păstrat-o toată viața în cabinetul său.

Fără îndoială, anul 2020 s-a conturat ca un moment extrem de benefic pentru îmbogățirea patrimoniului Pinacotecii București. De remarcat este și oferta artistului **Sorin Adam**, care a donat o lucrare, un *Peisaj din Istanbul* și a participat la programul „Arta pe înțelesul tuturor”, organizat în cadrul expoziției *Natură moartă, natură vie*, expoziția anuală a Pinacotecii București. Sorin Adam este un artist pasionat de călătorii și peisaje exotice, prezența sa în această expoziție aducând un plus de valoare, el fiind un peisagist remarcabil prin experimentul dens de culoare. Sorin Adam a studiat pictura cu Theodor Moraru și Vasile Grigore, nume de referință în arta românească a secolului XX. Artistul a călătorit în Spania, Italia, Franța, Turcia, Egipt, Grecia, Bulgaria, India, Israel sau Republica Moldova, transformând călătoria nu doar într-o formă de cunoaștere a unor lumi noi, ci și într-o nouă formă de experiență vizuală.

Maria Jardă, *Peisaj de toamnă*

Sever Burada, *Elvira Godeanu*
Donația Beldivan Dumitrașcu,
colecționar aromân

D. Stoica, *Negustori la sfat*
Donația Beldivan Dumitrașcu,
colecționar aromân

Atenția Secției Artă s-a îndreptat și către tinerii artiști. Tot în anul 2020, pictorița **Maria Jardă** a donat și ea o lucrare, intitulată *Peisaj de toamnă*³. Maria Jardă este o artistă cu studii realizate la Universitatea de Arte din București, urmând și un program de master, la clasa profesorului Horea Paștina. Este membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România și are la activ numeroase participări la expoziții din țară, dar și din Italia, la Roma, Veneția sau Florența. În cadrul programelor speciale ale Pinacotecii București a fost prezentată conferința „Maria Jarda: Culoare, Natură, Sentimente”, susținută pe data de 25 ianuarie 2020, iar lucrarea donată a figurat în marea expoziție *Seducție și triumf în artă. Femei artist în România* și a fost publicată în catalogul expoziției.

La fel de important pentru dezvoltarea colecției Pinacotecii București s-a dovedit a fi și anul 2021. În această perioadă a fost acceptată și oferta de dar manual a doamnei **Șatrăpelea Maria-Antoaneta**, din Constanța. Este vorba despre un total de 23 de lucrări, care vor purta mențiunea „**Colecția Bedivan Dumitrașcu, colecționar aromân**”. Donația cuprinde pictură și sculptură, remarcându-se dintre acestea portretele Elvirei Godeanu, al lui Lucian Blaga sau al lui Tache Ionescu.

3. Lucrarea oferită muzeului a fost inclusă în expoziția *Seducție și triumf în artă* și a fost publicată în catalogul expoziției, p. 139.

Portretul lui Alexandru Odobescu,
Donația Alexandru și Ioana Beldiman

Portretul Alexandrei (Sașei Odobescu),
Donația Alexandru și Ioana Beldiman

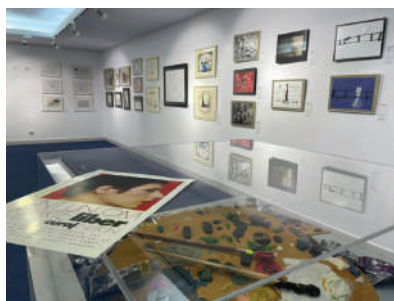
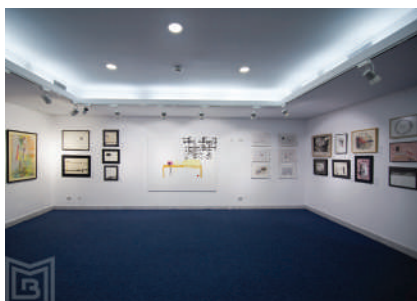
În același an, a urmat oferta soților **Alexandru și Ioana Beldiman**, o familie cu o valoroasă formație artistică, alcătuită dintr-un arhitect și un istoric de artă. Generoasa ofertă de 56 de lucrări cuprinde portrete de familie de secol XIX, multe dintre acestea ilustrând trecutul familiei Beldiman, dar și plăci de gravură executate de **Gabriel Popescu și Hortensia Masichievici-Mișu**, artiști înrudiți cu membrii familiei Beldiman. Gabriel Popescu a fost un eminent profesor al Școlii de Belle-Arte din București, fondator al catedrei de gravură, iar Hortensia Masichievici-Mișu o artistă foarte valoroasă care a studiat cu Oscar Han, Nicolae Dărăscu, Camil Ressu, profesorul de desen Marcel Guguianu și Alexandru Ciucurencu. Mai mult decât atât, familia a mai oferit o serie de obiecte antice, care au făcut parte din colecția **Nicolae Mișu** (1893-1973), diplomat român care a activat în perioada interbelică.

Programele pentru popularizarea artei „Arta pe înțelesul tuturor” au continuat și în anul 2021, chiar dacă în online. Doi artiști contemporani importanți au participat la aceste activități, prezentând publicului specificul operei lor, dar și spațiul în care lucrează, atelierele de creație. Primul dintre ei este **Florin Șuțu**, din Ploiești. Pictorul a studiat la Academia de Artă din București, la clasa profesorului Ion Sălișteanu. Florin Șuțu este membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici. Artistul a deschis numeroase expoziții în țară și străinătate, la Moscova, Salonic, Lom sau Madrid. Pentru Pinacoteca București a donat lucrarea *Biserica fără de țară*, realizată în anul 2020.

Cel de-al doilea artist este **Corina Preda Perianu**. Pictorița a urmat cursurile Universității de Arte din București, clasa profesorului Vasile Grigore. Din anul 1997, Corina Preda Perianu este restaurator la Muzeul Național de Artă al României, dar și-a continuat cariera de pictoriță, fiind prezentă la numeroase expoziții de grup și având la activ importante expoziții personale organizate în București și în țară. În cadrul programelor online, organizate de Secția Artă a Muzeului Municipiului București, a susținut un interesant interviu-confesiune „Arta pe înțelesul tuturor,

Florin Șuțu, *Biserica fără de țară*
Corina Preda Perianu, *Bătrână citind*

Fotografii din expoziția *Ecaterina Vrana: UnSeen*,
Muzeul de Artă Populară Dr. Nicolae Minovici, 2021

cu pictorița Corina Preda Perianu”. Evenimentul a avut loc în atelierul artistei, fiind susținut pe data de 21 iulie 2021. Lucrarea donată Pinacotecii București este *Bătrână citind*, o acuarelă pe hârtie.

La Muzeul Nicolae Minovici, parte a Muzeului Municipiului București, a fost organizată expoziția *Ecaterina Vrana: UnSeen*, în perioada 9 iulie-14 noiembrie 2021. A fost vorba de un eveniment realizat în colaborare cu familia artistei și colecționari. **Ecaterina Vrana** este prima pictoriță din România care a fost prezentă cu o expoziție personală la Armory Show, în anul 2017. Armory Show este cel mai mare târg de artă din Statele Unite ale Americii. Ecaterina Vrana a studiat la Universitatea de Arte din București, la clasa profesorului Sorin Ilfoveanu. În Statele Unite ale Americii, pictorița a fost reprezentată de către Mihai Nicodim, deținător al unor galerii omonime în București și Los Angeles. Lucrările Ecaterinei Vrana au fost expuse și la Los Angeles, la „Nicodim Gallery”, în anul 2016. În anul 2021, Pinacoteca București a primit ca dar manual, două lucrări de Ecaterina Vrana, una oferită de **Adrian Majuru** (*Așteptând cafeaua*) și cealaltă, intitulată, *Doctorii*, care a fost oferită de **Valentin Gora**, soțul artistei.

O serie extrem de importantă de 50 de lucrări, 48 lucrări de grafică și două picturi, au fost oferite de **Maria Muscalu Albani**, tot în anul 2021. Sunt lucrări care provin din atelierul artistului și care s-au constituit în cadrul Pinacotecii București în **Colecția Corneliu Baba – Donația Corneliu Baba**. Oferta cuprinde, printre altele, autoportrete ale artistului, portrete ale lui Tudor Arghezi, în două dintre acestea fiind reprezentat alături de soția lui, portretul lui Theodor Pallady, ale lui Mihail Sadoveanu, Constantin Tănase, George Enescu, ilustrații la „Mitrea Cocor”, studii pentru seria „Regele nebun” și o schiță cu atelierul de la Muzeul Theodor Aman. Donația a fost făcută după organizarea expoziției dedicate marelui artist, de la Palatul Suțu. Expoziția-eveniment „Corneliu Baba - Atelier” (organizată în perioada 15 septembrie-17 octombrie 2021) a prezentat publicului, pictură, artă grafică și obiecte din atelierul artistului, integrate într-o scenografie de expunere care a încercat să reconstituie atmosfera creatoare din atelierul marelui pictor. Un număr impresionant de lucrări au fost selectate din arhiva/colecția artistului, din toate perioadele de creație, pentru a construi un demers relevant pentru cel ce a fost și poate că încă mai este un reper important al artei românești contemporane. Conceptul expozițional a fost elaborat de doamna Maria Muscalu Albani, în colaborare cu Secția Artă a Muzeului Municipiului București. Expoziția a prezentat o nouă dimensiune a artei maestrului, care a fost dezvăluită publicului și prin încercarea de a observa mai atent atelierul său de creație. Corneliu Baba vedea pictura ca pe un element de asumare artistică a vieții, calea spirituală de pătrundere în realitate și de situare față de ea. Lucrările donate urmează să fie valorificate și în viitoarea expunere permanentă a Pinacotecii București, un accent important punându-se și pe ilustrarea atelierelor marilor artiști români.

O serie deosebită a donațiilor oferite Pinacotecii București a venit din partea colegilor noștri de la Muzeul Municipiului București. Prin expoziția intitulată chiar „Artiști la muzeu”, ediția a doua, au fost prezentați publicului o parte dintre specialiștii săi, care sunt și artiști, dezvăluindu-le personalitatea creatoare, muzeul fiind recunoscător și pentru activitatea lor muzeografică. O parte semnificativă dintre conservatorii, muzeografi, restauratorii muzeului sunt pictori, sculptori, graficieni și tapiseri de marcă, cu toții captivânți prin creativitate, tehnică ori subiectele abordate în operele lor. La finalul acestei expoziții, trei dintre ei au donat lucrări pentru Secția Artă: Vasile Dobre, Rodica Ion și Marilena Constantin Murariu. **Vasile Dobre** a fost muzeograf la Muzeul „Gheorghe Tattarescu” și a absolvit Academia de Artă „Nicolae Grigorescu”, Secția Tapiserie, în anul 1982, iar din anul 1990, este membru al Uniunii Artiștilor Plastici. Lucrarea donată este o tapiserie, intitulată *Ramură de vâsc*. **Rodica Ion** este actualmente muzeograf la Muzeul „Gheorghe Tattarescu” și a donat patru lucrări de pictură și 27 de desene anatomice, de școală, fiind și invitata programului „Arta pe înțelesul tuturor”, difuzat pe data de 21 iunie 2021. **Marilena Constantin Murariu**, care a fost muzeograf la Muzeul Theodor Aman, este una dintre prezențele cele mai puternice ale artei contemporane românești și a prezentat în expoziția „Artiști la muzeu” câteva dintre picturile sale pline de sarcasm politic, donând Pinacotecii București una dintre lucrările care le reprezintă pe Elena Ceaușescu și Elena Udrea.

Corneliu Baba, *Pereche*, [1965],
Donația Maria Muscalu Albani

Corneliu Baba, *Pereche*, [1965],
Donația Maria Muscalu Albani

Corneliu Baba, *Schiță pentru Regele nebun*, [1987],
Donația Maria Muscalu Albani

Fotografii din expoziția *Artiști la Muzeu* care cuprind lucrările donate de Vasile Dobre, Rodica Ion și Marinela Constantin Murariu, Muzeul de Artă Populară Dr. Nicolae Minovici, 2021

BIBLIOTECA PINACOTECII MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

Biblioteca Pinacotecii București deține astăzi peste 3.500 de cărți, cataloage și albume de artă, dedicate exclusiv cercetării în domeniul artelor plastice. Pentru Biblioteca Pinacotecii, doar între anii 2019-2021, au fost primite peste 290 de cărți, donate de istorici de artă, istorici, artiști, sau de diverse instituții, printre care îi putem aminti pe: **Mihaela Varga, Mircea Barzuca, Maria Muscalu Albani, George Tzipoia, Vasile Petrovici, Barbu Mihăescu, Adrian Majuru, Angelica Iacob, Elena Olariu** sau „**Fonds de donation Léon Delachaux**”. Este vorba și de cărți, lucrări importante de istoria artei, unele fiind donate chiar de către autori, oferite adeseori cu dedicație. Îmbogățirea fondului de carte de artă este unul dintre obiectivele importante în dezvoltarea conceptului Pinacotecii București, care va cuprinde și un centru de cercetare.

COLECȚIA DE ARTĂ „LIGIA ȘI POMPILIU MACOVEI”

În perioada 2019-2020 a fost finalizată și prelucrarea donației oferită de **Michaela-Maria Macovei** pentru completarea patrimoniului din Colecția de artă „Ligia și Pompiliu Macovei”. Este vorba de 355 de piese de artă decorativă și artă plastică și aproximativ 9000 de cărți, albume și reviste de artă, o parte dintre aceste obiecte fiind moștenite de la unchiul său, altă parte provenind din moștenirea sa privată. A doua donație, acceptată de Consiliul General al Municipiului București, vine să o completeze pe prima, oferită în anul 1992 de fondatorii colecției.

*

În final, se poate constata că, printr-un context fericit și datorită generozității artiștilor și a iubitorilor de artă, în doar trei ani de zile, colecțiile de patrimoniu și bibliotecile de gen ale Secției Artă din cadrul Muzeului Municipiului București s-au îmbogățit cu peste 550 de lucrări și 9.390 de cărți, toate aceste prețioase obiecte primite însumând o valoare totală de peste 950.000 de lei.

Foto: Cristian Oprea

BIBLIOGRAFIE selectivă:

Corneliu Baba, Confesiuni și jurnale, ediție îngrijită de Maria Muscalu Albani, București, Editura Muzeului Național de Artă al României, vol I. II, 2018, 2020.

Hortensia Masichievici-Mișu, catalog de Mariana Vida, expoziție retrospectivă, București, Teatrul Național, 2002.

Florea, Vasile, *Margareta Sterian*, București, Editura Arc, 1995.

Olariu, Elena; Iacob, Angelica; Ivan-Ghilia, Liana; Măciucă, Ana Maria; Ioniță, Cristina, traducere Hurduc Raluca, *Seducție și triumf în artă. Femei-artist în România*, catalog de expoziție, Editura Muzeului Municipiului București, Art Safari 2021.

Olariu, Elena, *Între senzorial și intelectual. Între culoare și linie*, repertoriu de pictură și artă grafică, Colecția de artă „Ligia și Pompilu Macovei”, Editura Muzeului Municipiului București, 2018.

Olariu, Elena, „Pinacoteca Muzeului Municipiului București – De la un concept interbelic la o mare galerie a secolului XXI”, în *Revista de artă și istoria artei*, Muzeul Municipiului București, vol. II, 2019.

Olariu, Elena, Nagy Vajda Victoria, *Valentina Rusu Ciobanu. 100 de ani de la naștere*, catalog de expoziție, București, Editura Oscar Print, 2020.

Sorin Adam, București, 2010.